

**EEN
GEBUNDELDE
AANPAK** voor
Brabantse dak-
en thuislozen

**BRABANT
GEEFT
THUIS**

**BRABANT
GEEFT
THUIS**

EEN GEBUNDELDE AANPAK
voor Brabantse dak- en thuislozen

1 Wij geven thuis! U ook?

De Brabantse steden tellen steeds meer kwetsbare burgers zoals dak- en thuislozen en zwerfjongeren. Zowel hun aantal als de ernst van hun kwetsbaarheid neemt toe. Psychische problemen, verslaving en een gebrek aan structuur versterken elkaar. Deze mensen slagen er veelal niet in op eigen houtje hun situatie te veranderen. Ze glijden af in verloedering en kleine criminaliteit en komen niet zelden terecht in de gevangenis. Daar horen ze niet thuis, bovendien worden ze er niet beter.

Wetenschappers en professionele hulpverleners ervaren in de praktijk dat deze groep het beste geholpen is met een gebundelde aanpak waarin structuur het toverwoord is: werk of activiteiten, een persoonlijk zorgplan én begeleid wonen. Bij succes is zo'n aanpak een zegen voor de individuele cliënt en zijn directe familie. Daarnaast heeft ook de samenleving baat bij deze aanpak, zo toont de praktijk in grote steden aan.

Verslavingszorg en Maatschappelijke Opvang in Noord-Brabant willen samenwerken aan een nieuw perspectief voor deze groepen kwetsbare burgers. We willen voorkomen dat mensen verder afglijden en buitengesloten worden. Wij geven thuis, zodat deze mensen weer hoop en vertrouwen krijgen en kunnen blijven meedoen.

2 Het aantal kwetsbare burgers neemt toe

De provincie Brabant telt bijna **14.000 inwoners met ernstige problemen**. Slechts 2.100 van deze mensen staan ingeschreven bij maatschappelijke opvang. Verder tellen we nog **2.730 daklozen, 650 zwerfjongeren** en de moeilijk te bereiken mensen die wel zelfstandig wonen maar dreigen te verkommeren, de zogeheten **'stille problematiek' (8.450 mensen)**. Tenslotte is er een grote OGGZ¹-doelgroep: personen die nog niet in beeld zijn, maar waarvan vaststaat dat zij kampen met ernstige problemen op meerdere levensgebieden. **Dit zijn in Brabant ruim 18.000 mensen.**² Kortom, een groeiende groep mensen heeft grote moeite op eigen kracht aan te haken.

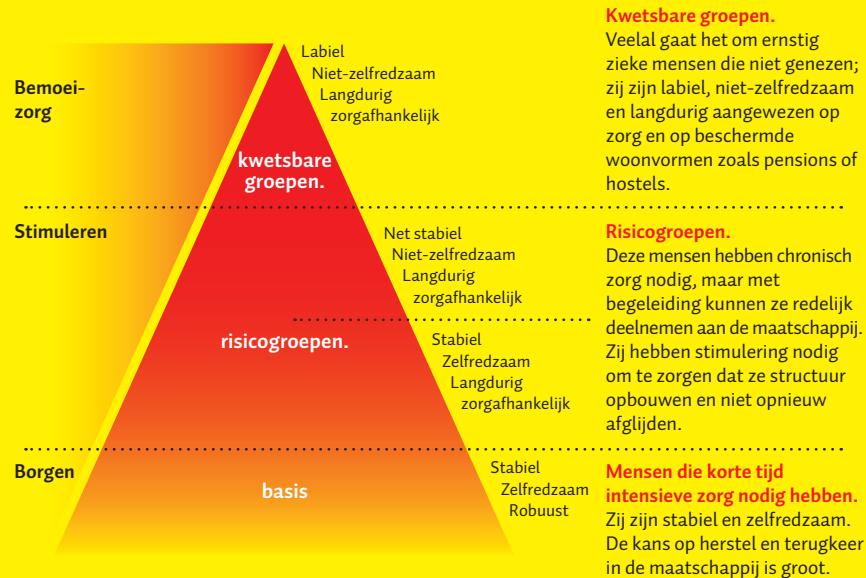
1. Openbare geestelijke gezondheidszorg.

2. Cijfers ontleend aan de Stedelijke en Regionale Kompassen (publicatie zeven centrumgemeenten). OGGZ-cijfer afkomstig uit Handreiking OGGZ in de WMO, Judith Wolf 2006.

Dit is geen ver van mijn bed-verhaal. Het zou goed kunnen dat u in uw eigen omgeving ook zo iemand kent. De oud-klasgenoot die *altijd pech had*, de neef die *na zijn scheiding van het pad raakte*, het nichtje dat *het niet gemaakt heeft*, of die buurman die *zijn goeie baan nog had gehad als hij maar minder had gedronken*.

Deze personen zijn allemaal verschillend, maar zij zijn wel in te delen in groepen die meer of minder zorg en begeleiding nodig hebben. Deskundigen spreken over een participatiepiramide waarin drie groepen worden onderscheiden die ieder om een eigen aanpak vragen (zie afbeelding).

3 Vernieuwende aanpak grote steden

De G4, de vier grote steden, werken sinds 2007 met een vernieuwende aanpak om de leefsituatie van dak- en thuislozen te verbeteren en de kans op overlast, criminaliteit en verloedering te verminderen. Cruciaal in deze aanpak is dat dak- en thuislozen een individueel trajectplan krijgen dat aspecten als wonen, zorg, werk, inkomen en budgetbeheer aanpakt.

Met name in Rotterdam is deze aanpak intensief geëvalueerd. Wim Gort, manager Kwetsbare Groepen bij de GGD Rotterdam Rijnmond: “Alle 2.900 Rotterdamse dak- en thuislozen kregen een persoonlijk traject waarin medische behandeling wordt gecombineerd met 24-uurs begeleiding op het gebied van werken, sociale vaardigheden en wonen. Velen kwamen te wonen in strak begeleide woonvoorzieningen in gewone wijken in de stad. De lichamelijke en geestelijke gezondheid van de bewoners verbeterde sterk en overlast en criminaliteit namen drastisch af. Het Leger des Heils krijgt daardoor minder daklozen aan de deur (- 25%); veldwerkers treffen nagenoeg geen buitenslapers meer aan; de politie meldt een rustiger straatbeeld en fors minder meldingen van overlast”.

De aanpak heeft flinke besparingen opgeleverd op maatschappelijke kosten. Wim Gort: “De besparingen bij gemeente, politie en justitie, verzekeringen en corporaties zijn enorm. Al met al zien we dat iedere extra in zorg geïnvesteerde euro de maatschappelijke kosten verlaagt met € 2,19 !”

Kosten voor	2005	2009
Politie	3	0,8
Justitie	102	20
Verzekering	75	14
Zorg	66	132
	€247 mln	€167 mln

“Al met al zien we dat iedere extra in zorg geïnvesteerde euro de maatschappelijke kosten verlaagt met € 2,19 !”

4 Deze gebundelde aanpak werkt ook in Noord-Brabant

De resultaten in Rotterdam laten zien dat we kwetsbare burgers kunnen helpen als we ze in beeld krijgen en hen met een persoonlijke benadering motiveren om stappen te zetten naar meer structuur en daardoor meer kwaliteit van leven. De paar duizend Brabanders die op dit moment dak- en thuisloos zijn, hebben ook steun en begeleiding nodig. Dat is in het belang van henzelf. Dat is ook in het belang van alle andere Brabanders.

In de Brabantse centrumsteden werken Novadic-Kentron, netwerk voor verslavingszorg, en de instellingen voor Maatschappelijke Opvang al nauw samen. Wij zien kansen om de aanpak nog effectiever te maken als maatschappelijke partners zoals politie, justitie en zorgverzekeraars nog meer betrokken zijn én als de centrumsteden de regie over de totale inspanning ook de komende jaren stevig ter hand nemen.

Hoofdelementen van onze ambitie

Brabant geeft Thuis zijn:

- We gaan voor eind 2013 in Brabant met alle 2.730 dak- en thuislozen een persoonlijk trajectplan aan. Van de 650 zwerfjongeren moet eind 2010 de helft met een begeleidingsplan gestart zijn.
- Het benaderen en motiveren van individuele cliënten én het opstellen van het begeleidingsplan gebeurt door zowel verslavingszorg als maatschappelijke opvang. De cliënt heeft en houdt één contactpunt.
- Met maatschappelijke partners creëren we één sluitend aanbod van behandeling, werk en activiteiten en wonen. Problemen tussen verschillende financieringsstromen (AWBZ, Wmo) lossen we achter de voordeur op.
- Speerpunt is het creëren van laagdrempelige woonvoorzieningen voor langdurig verslaafden en dak- en thuislozen die met de juiste vorm van toezicht zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen.

- In de aanpak voor jongeren richten we ons ook op ouders (met name voorlichting), woningcorporaties (voorkomen huisuitzetting) en buurthuizen en sportverenigingen (dagbesteding en arbeid).
- Onze basis is het Stedelijk Kompas waarin het beleid vastligt voor mensen die dak- of thuisloos zijn of dat dreigen te worden. Maatschappelijke opvang en verslavingszorg willen tot een meer uniforme aanpak komen. We willen de steden daar tijdens de komende collegeperiode in bijstaan door kennis en ervaringen over best practices uit te wisselen en in te zetten. Stevig doorpakken op de ambities van het Stedelijk Kompas is in ieders belang.

Kortom, verslavingszorg en maatschappelijke opvang staan voor een gebundelde aanpak waarin we groepen kwetsbare burgers vinden en binden, en hen een samenhangend aanbod bieden van behandeling, wonen en werken. Samenwerking met maatschappelijke partners is daarin onontbeerlijk. Een tweede belangrijke voorwaarde is dat de centrumgemeenten de regie stevig in handen nemen. In onze aanpak gaan aandacht voor zorg en repressie hand in hand. Het is juist die combinatie die effectief, goedkoop en humaan is.

5 Gemeente aan zet

Judith Wolf, hoogleraar Maatschappelijke Zorg aan de Universiteit Nijmegen, spreekt in veel publicaties over de uitburgering en marginalisering van kwetsbare burgers.

Judith Wolf: “Kwetsbare burgers raken achterop. Grote vraag is wat de politiek doet aan die dreigende tweedeling. In grote lijnen zie ik twee perspectieven voor een aanpak; de een vanuit de kwetsbare burger gericht op diens welzijn, de ander vanuit het perspectief van openbare orde, gericht op de veiligheid van de samenleving.

Dat laatste perspectief krijgt in Nederland steeds meer gewicht, wat voor een deel is terug te voeren op de ervaren onveiligheid van burgers. Een focus op repressie geeft mogelijk op korte termijn resultaten, maar het zal de problemen niet wezenlijk oplossen. Integendeel, harde repressie verdiept de vertrouwensbreuk en versterkt de tweedeling. Stevig aanpakken en ingrijpen is soms nodig, maar het heeft meer kans van slagen als het vanuit betrokkenheid en zorgzaamheid gebeurt. Niet buitensluiten is de oplossing, maar binnensluiten.”

*“Niet buitensluiten
maar binnensluiten.”*

Een aanpak waarin repressie en zorg samengaan is humaner, goedkoper en het zorgt voor meer veiligheid op straat. Zo'n aanpak vraagt om een stevige regie door de centrumsteden. Het Stedelijk Kompas is daarbij een belangrijke baken. De uitvoering in de komende collegeperiode kan nog effectiever als hulpverleners, zorgverzekeraars, corporaties, politie en justitie de handen ineen slaan, bij voorkeur in een gezamenlijk convenant met als doel het verbeteren van de kwaliteit van leven van kwetsbare mensen én het verminderen van de overlast voor buurt en samenleving. Daarin zullen velen zich kunnen vinden.

“Het motto dat wij graag aan raadsleden in de Brabantse centrumsteden meegeven, is Brabant geeft Thuis.”

Ondertekenaars manifest Brabant geeft Thuis

Novadic-Kentron, netwerk voor verslavingszorg

Krijn in 't Veld

E krijn.in.t.veld@novadic-kentron.nl

Verduhuis Oss

Han Kremers

E hkremers@verduhuis.nl

Stichting Maatschappelijke Opvang Breda e.o.

Lieke Jansen

E l.jansen.cb@smobreda.nl

Neos Eindhoven

Pim Dijkstra

E pdijkstra@st-neos.nl

Stichting Maatschappelijke Opvang Midden-Brabant Traverse

Paul Wezenberg

E paul.wezenberg@smo-traverse.nl

Stichting Maatschappelijke Opvang Den Bosch

Madeleine Sleiffer

E m.sleiffer@modenbosch.nl

Fotografie
Ruud Borremans,
Anja Dierx en
Dhinand Kleine.

